

## MARULIĆ I VUKOVAR

GOVOR U PRIGODI  
OTKRIVANJA SPOMENIKA MARKU MARULIĆU U VUKOVARU  
3. SVIBNJA 2006.

*I v o S a n a d e r*

UDK: 821.163.42-052 Marulić, M.

Drage Vukovarke i dragi Vukovarci!

Marulić i Vukovar! Na prvi pogled će se netko možda i priuipitati u kakvom su odnosu i što ih to povezuje. Ako jesmo to što jesmo, onda smo to po jeziku, književnosti, kulturi, po pripadnosti srednjoeuropskom i sredozemnom civilizacijskom krugu. Njihova povezanost je očevidna jer Marulić kao otac hrvatske književnosti izvanredno dobro pristaje Vukovaru i Vukovar njemu.

Iako Vukovar još uvijek nije vratio onu snagu koju je imao prije srpskog razaranja, on se nalazi na dobrome i pravome putu. On, koji je i najveći od svih hrvatskih gradova smještenih na obalama moćnoga Dunava, daje našoj srednjoeuropskoj vokaciji i onu prevažnu podunavsku notu. Srednje Europe u punom svom sjaju nema bez Dunava. A baš je Srednja Europa naslanjajući se na sredozemnu maticu i u suigri sa Sredozemljem kroz čitavu povijest bila kolijevka europske civilizacije.

Zato je Vukovar bio i bit će, kao i Ilok, Sotin, Dalj i Batina naša podunavska i srednjoeuropska legitimacija! Ali Vukovar je i potvrda žilave volje za opstankom i u opasnim i nesklonim vremenima; kao što je i svjedočanstvo da se sami znamo brinuti o sebi, da sami znamo rješavati svoje probleme, bez obzira na to u kakvoj se bezizlaznoj situaciji našli. I zato ništa logičnije od Marulića u Vukovaru! Ništa logičnije od Marulića u Vukovaru naprosto stoga što smo se kroz sva ta burna stoljeća - kroz koja smo uspjeli sačuvati hrvatski identitet i državnost - uvijek i iznova mogli podičiti sjajnim umovima i velikim, blistavim ljudima. A jedan je od najvećih neprijeporno Marko Marulić.

Čuli ste, gospođe i gospodo, od naših uvažanih akademika, i zacijelo najboljih marulologa, Mirka Tomasovića i Tonka Maroevića, koliko je i kakvo značenje Marulićevo u Hrvatskoj i Europi, a može se reći i u svijetu. Zovemo ga ocem hrvatske književnosti jer je njegova *Judita* prvo hrvatsko književno djelo. Zovemo ga i velikim europskim humanistom, čija su se djela čitala na kraljevskim dvorovima jednako tako kao i u svetačkim ćelijama, među samostanskim zidinama. Njegova su djela u ondašnjoj Europi bila prevedena na mnoge svjetske jezike. Danas bi se reklo, naš je Marul bio bestseller-pisac, pa je i to razlog što se s pravom dičimo njime i njegovim djelom.

Hrvatska - danas na pragu svog ulaska u punopravno članstvo Europske Unije - ima brojne vlastite europske legitimacije. I Vukovar i Marulić to jesu! I zato je bilo prirodno da smo prije osam godina, 1998, u Odbor za podignuće spomenika Maruliću, uz ovdje nazočne akademike, pozvali i ondašnjeg i današnjeg ministra kulture mr. Božu Biškupića i ondašnju gradonačelnicu Zagreba a današnju ministricu gospođu Marinu Matulović-Dropulić. Htjeli smo naime ispraviti propust prethodnih naraštaja koji iz različitih razloga nisu ispunili odluku zagrebačkih gradskih otaca iz 1901. godine, da se naime Maruliću podigne spomenik u Zagrebu. Pripala nam je čast da ostvarimo tu stoljeće staru i pravednu odluku zagrebačkog poglavarstva. Na javnom natječaju koji je u tu svrhu bio raspisan ovaj je spomenik Vaska Lipovca - uz onaj Radasov koji je podignut u Zagrebu - od članova Odbora, među kojima su bili i veliki hrvatski slavonski umjetnik Branko Ružić i povjesničar umjetnosti prof. Vladimir Maleković, bio jednako vrednovan, pa je odlučeno da bude podignut u Vukovaru. Dvumili smo se, naime, koji bi od ta dva trebao biti u Zagrebu a koji u Vukovaru. Rekli smo tada da i taj koji bude izabran za Vukovar po svojoj simbolici i poruci neće biti drugi nego prvi, bez obzira na redoslijed u konačnoj odluci Odbora.

Dame i gospodo, drage Vukovarke i dragi Vukovarci, evo danas, sedam godina nakon te naše odluke, ostvarujemo tu nakanu uz svesrdnu potporu gradskih i županijskih vlasti. I zato sam posebno radostan i kao predsjednik tog Odbora, i danas kao predsjednik hrvatske Vlade, što ste se u tako velikom broju odazvali ovoj svečanoj prigodi. Veseli me to prije svega stoga što time potvrđujete da smo ostali i opstali putem riječi i jezika, putem duha i kulture. Sačuvali smo naš nacionalni i kulturni identitet s ovakvim ljudima kao što je Marko Marulić i mnogi drugi kao i njihovim sljedbenicima. Usto smo, kao što sam već kazao, naš hrvatski identitet i državnost uspjeli sačuvati vjerom i predanošću naših predaka, koji su se znali oduprijeti kroz povijest svima koji su htjeli hrvatske zemlje do najnovije velikosrpske agresije.

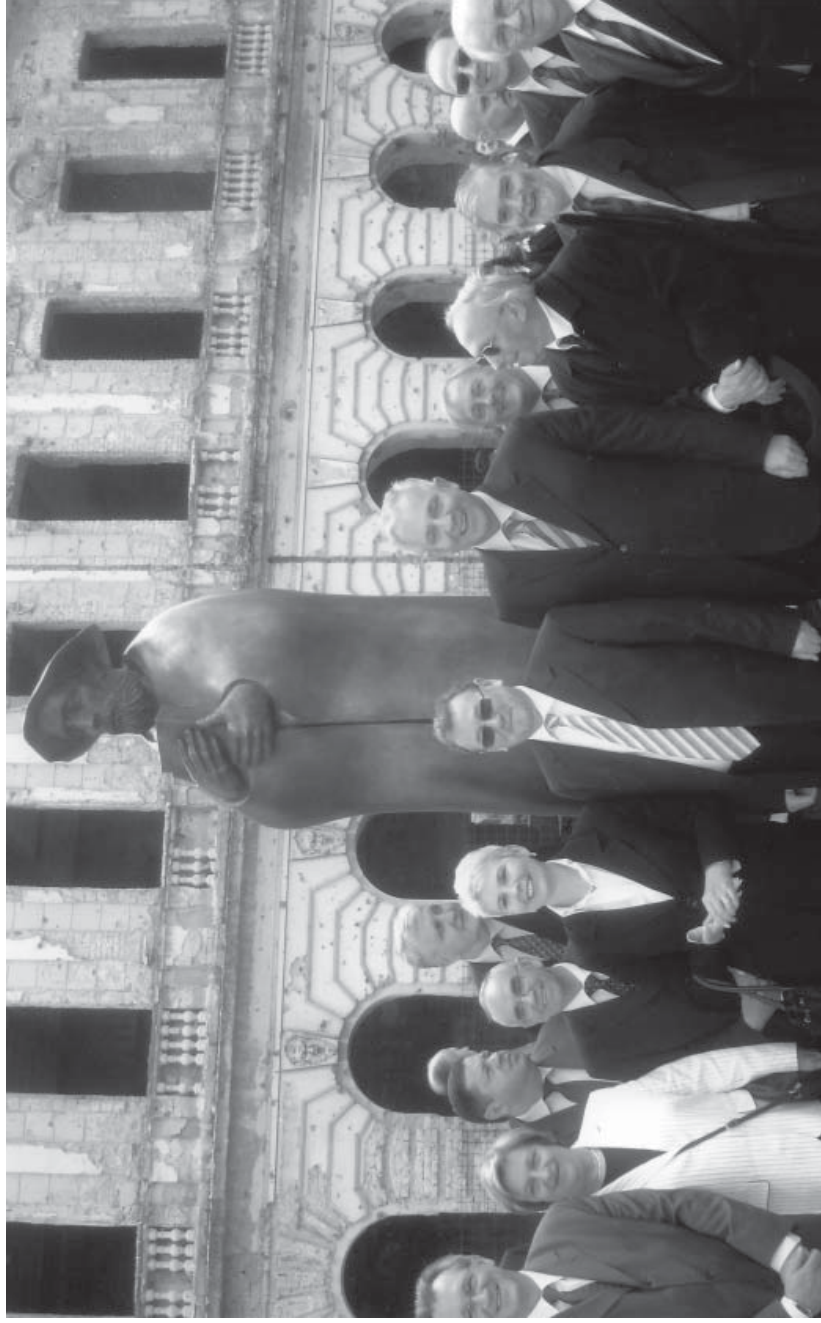
I zato i u ovoj prigodi kad otkrivam spomenik Marku Maruliću u Vukovaru, odajem priznanje svim hrvatskim braniteljima za hrabrost koju su pokazali u obrani Vukovara. Oni, dame i gospodo, nisu branili Vukovar, oni su branili Hrvatsku. Jer svaki dan više u kojem su oni uspjeli odoljeti srpskim napadima, neviđenoj navali brojnog ljudstva i silne mehanizacije, značio je dan više u pripremama za obranu i konačno oslobađanje cijele Hrvatske. To se konačno dogodilo zahvaljujući

briljantno pripremljenim i munjevito izvedenim vojno-redarstvenim operacijama Bljesak i Oluja u kolovozu 1995. godine.

Marulićev se spomenik nalazi pred jednom od brojnih razorenih vukovarskih zgrada. I na ovu su pale stotine granata koje nisu sasvim uništile njezinu klasicističku arhitekturu. Ta interakcija novog spomenika ocu hrvatske književnosti i ove razorene zgrade poziva na nastavak obnove, ali i potvrđuje da smo pobijedili u jednoj od najopasnijih epizoda naše povijesti. A Vukovar je danas grad novog poleta, novog života. Nema nikakve sumnje da ćemo uskoro i to ne samo u Vukovaru obnoviti i sva preostala srušena zdanja. Istovremeno ne smijemo i nećemo zaboraviti to što se dogodilo. Njegovat ćemo sjećanje na te dane a stečena iskustva koristiti u budućnosti, kao što ćemo njegovati toleranciju, međusobno uvažavanje i dijalog.

Drago mi je da su s nama danas u Vukovaru i predsjednik Hrvatskog sabora Vladimir Šeks, ministri Kosor, Čobanković i drugi, drago mi je da je s nama i gradonačelnik Osijeka, gradonačelnica Knina. U Kninu smo prošle godine, o 10. obljetnici Oluje također podigli spomenik Marku Maruliću i novootvoreno kninsko veleučilište nazvali njegovim imenom. Spomenik u Kninu djelo je trećenagrađenog autora s onog spomenutog natječaja - Slavomira Drinkovića. Njegov je spomenik podignut i u jednoj od središnjih općina njemačkoga glavnoga grada Berlina, kao što će i ovaj Lipovčev na zahtjev tamošnjih Hrvata biti podignut i u Santiagu de Čile. Upućujem stoga s ovoga mjesta čestitke velikom hrvatskom umjetniku Vasku Lipovcu, koji je zbog bolesti morao ostati u Splitu i nije danas mogao biti s nama u Vukovaru i molim njegova sina Ranka koji ga ovdje zastupa da mu u ime svih nas prenese srdačne pozdrave i želje za ozdravljenjem. Znam koliko se Vasko zajedno sa svima nama veselio konačnom ostvarenju ovog projekta - vukovarskog Marula. Moje čestitke idu i Ljevaonici Umjetničke akademije u Zagrebu i Željku Maćešiću na dobro odrađenom svom dijelu posla.

I na kraju, otkrivajući spomenik velikome Marulu, ponavljam: to što smo bili i što jesmo, jesmo u suodnosu kulture i hrabrosti naših branitelja, kroz povijest do najnovijih dana slavnoga Domovinskog rata. S tim mislim i ovim darom Marulićeva spomenika, čestitam vam dan sv. Filipa i Jakova koji obilježavate kao Dan grada Vukovara. Živjeli!



Otkrivanje spomenika Marku Maruliću (djelo akademskog kipara Vaska Lipovca) u Vukovaru 3. svibnja 2006. u nazočnosti članova Vlade i Sabora RH te marulologa (Branko Vukelić, Marina Matulović-Dropulić, Petar Čobanković, Petar Mlinarić, Jadranka Kosor, Vladimir Šeks, Ivo Sanader, Mirko Tomasović, Tonko Maroević, Božo Biškupić)